

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

26.2.2018

MMM:n Lausuntopyyntö Tornionjoen kalastussäntöä koskevista neuvotteluista Ruotsin kanssa vuodelle 2018 (170/04.04.03.01/2018).

SUOMALAIS-RUOTSALAISEN RAJAJOKIKOMISSION LAUSUNTO TORNIONJOEN KALASTUSSÄÄNNÖSTÄ 2018

Suomen maa- ja metsätalousministeriö esittää lausuntopyynnössään (170/04.04.03.01/2018) kalastussäntöä koskeviin Suomen ja Ruotsin välisiin neuvotteluihin kahta muutosehdotusta Tornionjoen kalastussäntöön. Ehdotuksena on, että Kukkolankoskelle tulisi heittopaino-, tapsiima- ja viehekalastuskielto koskialueelle. Toinen ehdotus koskee rajajokisopimukseen kuuluvaa Tornionjokisuun edustan merialuetta, jossa esitetään lupaa troolikalastukselle syksyllä. Muilta osin maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että kalastussäännöt pysytettäisiin samoina kuin ne olivat 2017.

Toive vapakalastuksen kiellosta Kukkolan koskialueella on tullut Kukkolan lippokalastajilta, jotka ovat kokeneet vapakalastajien häiritsevän lippokalastusta tulemalla liian lähelle lippoapajaa, jopa tai nousemalla lippokrenkulle heittämään punttiviehettä. Rannikkoalueen kalastusta motivoidaan saadun tiedon mukaan hoitokalastuksella ja saaliin kysynnällä (särki, maiva).

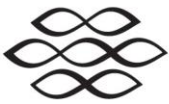
Rajajokikkomissio kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavaa:

Kalastussäännön lähtökohtana on luoda kohtuullinen ja oikeudenmukainen tasapaino kalakannan ja hyödyntämisen näkökulmasta. Kalastuksen säätelyllä tulee pyrkiä pitkäjänteiseen, kalakantojen suojeleminen ja kalavarojen kestävä käyttö sekä koko rajaseudun etu huomioimaan kalastukseen rajajokisopimuksen tarkoituksen mukaisesti.

Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen tarkoitus on mm. kiinnittää erityistä huomiota kalakantojen suojelemaan ja kestäväan käyttöön ja sopijapuolten rooliin kalakantojen suojelemaan tarpeellisin toimin (rajajokisopimus 28§). YK:n merioikeussopimuksen 66 artiklan mukaan niillä valtioilla, joista anadromiset kalakannat ovat peräisin on ensisijainen intressi ja päävastuu näistä kannoista.

Meritaimen

Komissio katsoo, että meritaimen rauhoitusta tulee jatkaa. Meritaimen on kalastuksenvallvonnalle haastava valvontakohde ja sen suojelemiseksi tarvittaisiin enemmän valvontaa jokialueelle.

Komissio kehottaa viime vuoden tapaan, Suomea yhteistyössä Ruotsin kanssa laatimaan meritaimenen elvytys- ja hoitosuunnitelman Tornionjoen vesistöalueelle vuonna 2014 hyväksytyn Suomen kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian mukaisesti ja yhteensovittaen ko. ohjelma Ruotsin lohi- ja taimenstrategian kanssa

Kalastuksen valvonta

Komission kanta on, että kalastuksenvalvontaa rajajoella tulee lisätä.

Saalisilmoitus, saaliin merkintä ja saalistilastointi

Komissio katsoo, että lohisaaliin tilastointia tulee kehittää. Saaliin merkintä esim. kidusmerkillä jokialueen kalastuksessa kaupallisen kalastuksen tapaan tulisi ottaa käyttöön. Kestävä kalastus ja kestävät kalakannat edellyttävät tietoa kalastuksesta ja saalismääristä.

Kausikohtainen kalastuskiintiö

Kuten lausunnossaan vuosi sitten korostaa komissio sitä, että Suomen ja Ruotsin on syytä neuvotella mahdollisuudesta kausikohtaisten lohikiintiöiden asettamisesta kaikille Tornionjoen kalastussäännön soveltamisalueen kalastajaryhmille ja velvoite saalisraportointiin. Lupakohtainen kausikiintiö Tornionjoen jokialueelle on esitetty toimenpiteenä Suomen lohi- ja meritaimenstrategiassa.

Kalastuksen adaptiivisen sääntelyn kehittäminen

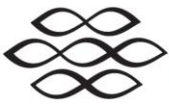
Rajajokikomissio toteaa lisäksi, että nykyinen kalastuksen säätelyjärjestelmä on jäykkä ja varovaisuusperiaatetta sääntelyssä on vaikeaa soveltaa. Lohen tavallista pienempään nousumäärään Tornionjoessa ei nykyjärjestelmällä voida reagoida kalastuspainetta jokialueella ja merialueella vähentämällä. Komissio katsoo, että mikäli lohen nousumäärä on heikko, tulisi pyyntiä kyetä rajoittamaan, eli lohen kalastus mukautuisi kalakannan vaihteluihin

Kalastuksen kieltö 15. syyskuuta alkaen

Rajajoen kalastuksen täyskieltö 15. syyskuun jälkeen on käytäntö, jota ei muilla jokialueilla tunneta. Täyskalastuskieltö estää mm. hauen, ahvenen ja harjuksen kalastamisen syyskaudella. Komissio katsoo, että olisi tarpeen arvioida mahdollisen täyskiellon poistamisen vaikutuksia kalakantojen suojelun näkökulmasta, ml. vähentynyt harjussaalis, sekä samassa yhteydessä tarkastella edellytyksiä jokialueen kalastuksenvalvontaresurssien lisäämiseksi 15. syyskuuta jälkeen. Kalastus ei saa vaarantaa kalakantoja.

Tornionjoen vesistöalueen yhteiselle kalastusstrategialle tarvetta

Viitaten jo aiemmin lausuttuun muistuttaa komissio, että Suomi että Ruotsi ovat laatineet omat lohi- ja meritaimenstrategiansa ilman mainittavaa yhteensovittamista Tornionjoen vesistön osalta. Suomen Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle on vahvistettu valtioneuvoston periaatepäätöksellä 16.10.2014.

Ruotsin ehdotus strategiaksi, Förvaltning av lax och öring, on luovutettu Ruotsin hallitukselle marraskuussa 2015. Ruotsin strategiassa on nostettu esille mm. Tornionjoen vesistöalueen kalastusstrategian laatiminen pitkäjänteisen kalastuksen sääntelyn mahdollistamiseksi. Rajajokikomissio kehottaa suomalaisia kalastusviranomaisia jatkossa tiiviimpään yhteistyöhön Ruotsin kalastusviranomaisen ja rajajokikomission kanssa Tornionjoen vesistöalueen kalastuksen yhteisen näkemyksen rakentamiseksi avoimena ja läpinäkyvänä prosessina, yhteistyössä alueen kalastajien, kalastusoikeuden haltijoiden, yrittäjien ja muiden toimijoiden kanssa. Rajajokikomissiolla on valmius yhteistyössä kalastusviranomaisten kanssa kehittää rajajoen kalastusta koskevan informaation saatavuutta ja välittämistä sekä edistää yhteistyötä.

Troolikalastus merialueella

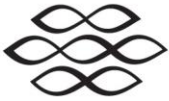
Rajajokisopimuksen kalastussäännön kalaväylää koskevilla määräyksillä pyritään kalan kulun turvaamiseen. Artiklan 2 kappaleessa ehdotetaan rajoituksia kalastuksen harjoittamiselle kalaväylillä. Kalanpyydyksiä tai muita laitteita, kuten kalanpyydysten ei-kalastavia osia, johtoaitoja, kiinnityspaaluja, uittonippuja, laitureita tai ankkureita ei saa sijoittaa eikä käyttää sellaisella tavalla, joka voi estää kalan pääsyn kalaväylälle tai kalan liikkumisen väylällä.

Kalastussäännön lähtökohtana on, että kalastussäännön määräysten soveltamisella päästäisiin kohtuulliseen ja oikeudenmukaiseen tasapainoon yhtäältä kalakannan hyödyntämisen ja sen suojelun näkökulmasta ja toisaalta siten, että kalastuksen harjoittamisella voidaan edistää koko raja-alueen eri kalastajaryhmien etua kokonaisuudessaan.

Kalastussäännön merialuetta koskevat rauhoituspiirit muodostuvat käytännössä kuudesta 400 metriä leveästä väylästä, jotka ulottuvat jokisuulta selkämerelle. Rauhoituspiirin alueella on voimassa kielto asettaa tai käyttää kalanpyydystä siten, että kalan kulku siinä voi estyä tai että kala ei pääse liikkumaan rauhoituspiirin alueelle tai alueella. Jokisuun alueella on kaikenlainen kalastaminen isorysällä, pohjalla varustetulla pyydyksellä sekä koukkuverkolla ja muulla lohen tai taimenen pyydystämiseen tarkoitetulla välineellä kielletty.

Kalanpyydyksiä koskevan määräyksen taustalla on tarve estää loheen ja taimeneen kohdistuvaa tehokasta verkkokalastusta. Muiden lajien kalastuksessa sallitaan useimmat pyydystyypit, kuten ankkuroidut verkot muualla kuin koskialueilla, mutta ei troolipydyksiä.

Rajajokisopimuksen alue merialueella koostuu rauhoituspiireistä ja useasta vesialueesta, joilla kalastetaan kaupallisesti rysillä ja verkoilla. Rajajokisopimuksessa sovitut ja kalastussääntöön kirjatut Tornionjoen merialueen rauhoituspiirit ja tiukka kalastuksen sääntely ovat tärkeitä rajaseudun vaelluskalakantojen liikkumisen meri- ja jokialueen välillä turvaamiselle. Komissio katsoo, että troolipyydysten käyttö rajajokisopimuksen alueella ei ole perusteltua Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen tarkoituksen valossa.

Esitettyyn Kukkolan koskialueen vapakalastuskieltoon ei komissiolla ole huomauttamista. Muilta osin rajajokikomissio katsoo, että vuonna 2017 voimassa olleiden kalastussääntöjen voimassaoloa voidaan jatkaa.

Timo Jokelainen
puheenjohtaja

Johan Antti
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

TIEDOKSI

Havs- och vattenmyndigheten
Norrbottnens lääninhallitus
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Tornion kaupunki
Ylitornion kunta
Pellon kunta
Kolarin kunta
Muonion kunta
Enontekiön kunta
Haaparannan kunta
Övertorneån kunta
Pajalan kunta
Kirunan kunta